

જગનલાલ ગોતીરામ શાહ કૃત

—: બીજા ધોરણ માટે :—

“મુખગણિત શિક્ષક”

ભાગ ૩.

બીજા ધોરણના
રિકટેશન શિક્ષક
ત્રણ આના.

સર્વ હક સ્વાધીન
કિંમત ૦-૨-૦
પોસ્ટલ ઓફિસ

મુદ્રેખર
સને ૧૯૨૫

જગનલાલ ગોતીરામ શાહ
“મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા—શાહપોર—મુરત.

બીજા ધોરણની સહિજતાની પ્રત્યક્ષતા માળા ત્રણ આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૨૪૭૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુખ્યમંત્રીશિલ્પી-૩

વિષય-મ ૪૫૨ : ૮૪૪ : ૩૪૨

દેશી રાજ્યોમાં ટેકસ્ટ બુકસ, ઇનામ અને લાયબ્રેરી માટે
મંજુર થયેલો અને કેળવણી ખાતાના અધિકારી સાહેબો
તેમજ વિદ્વાન સદગૃહસ્થોના ઉત્તમ સર્ટિફિકેટ પામેલો

—: બીજા ધોરણનો :—

“મુખગણિત શિક્ષક” ભા. ૩.

રચનાર:—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“ટિકેટશન શિક્ષક” “જૂગોળ શિક્ષક” પ્રત્યેનાતરમાળા
વગેરેના કર્તા.

રચનારનું ઠેકાણું—શાહપોર—મુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા—છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવા ઠેકાણું—શાહપોર—મુરત.

મુરત ખરાનપુરી ભાગળ બાજીવાળા પોળમાં થી “અનાવિલ
ખંધુ” ગ્રી. પ્રેસમાં ગોવિંદજી હાલ્દીભાઈ નાયકે બાંધ્યો.

આજ્ઞાત ૧૪ મી

કર્તાએ સર્વ હક સ્વાધિકાર રાખ્યા છે.

સંવત ૧૯૮૧.

સને ૧૯૨૫.

પ્રિંટર: ૬-૨૫૦ પેરેબુલ હાઉસ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

ગુજરાતી કોપીસાઈટ-સંમતિ-દ્વારા બીજા ધોરણના કક્ષ-—

‘અંગગણિતનાં મનોયત્ન’ વિષે મળેલા અભિપ્રાયો

ગુજરાત કોલેજના ગણિતના પ્રોફેસર સાહેબ રા. રા-
બેઠાલાલ ચીમનલાલ સ્વામીનારાયણ

“આપના તરફથી “અંગગણિતનાં મનોયત્ન” એ નામનું
પુસ્તક મળ્યું, તેમાં નાના બાળકો માટે સાદા, સરલ અને સુંદર
દાખલાઓનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે, દરેક હિસાબ રમુજ
છે અને તે ગણવામાં બાળકોને રસ પડશે એમાં સંશય નથી,
આવું સાદું પુસ્તક બહાર પાડવા માટે તમને ધન્યવાદ થશે છે.”

અમદાવાદ, ૬૩વા પોલ તા, ૨૩ મી જુન ૧૯૧૬

“સુરત જિલ્લાના ભૂગોળ શિક્ષક”

માટે અભિપ્રાય.

“ત્રીજા ધોરણનાં બેઠકાને જોઈએ તે ઉપર નજર રાખીને
આ નાના પુસ્તકમાં હકીકત સારી ભેગી કરી છે, અને નેમને અનુકૂળ
થાય એવી સરળ ભાષામાં વર્ણન કર્યું છે.”

વડોદરા તા. ૮-૭-૧૯૧૫ હરભોવિંદાસ દ્વારકાદાસ કાંઠાવાળા.

—ૐૐૐૐૐ—

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ડું ધ ગવર્નર સાહેબ

બહાદુરે હુકમ નં. ૩૩૩૧ તા. ૧૫-૭-૧૫ થી

સુરત શહેર તથા ચોર્યાસી તાલુકાનો ભૂગોળ શિક્ષક

એનન્સિની સર્વ સૂચમાં લાયબેરી માટે મંજૂર કર્યો છે.

“સુરત શહેર તથા ચૌર્યાસી તાલુકાના ભૂગોળ શિક્ષક” માટે
અભિપ્રાયોદ્દેશ

રા. બા. કમળાશંકર પ્રાણશંકર ત્રિવેદી બી. એ.
પ્રે. રા. ડૉ. કોચેજના માનિ પ્રિન્સિપાલ સાહેબ.

ચોતાના તા. ૨૨-૨-૧૫ના પત્રમાં લખે છે કે:—

“તમોએ મોકલેલું સુરત શહેર તથા ચૌર્યાસી તાલુકાના
ભૂગોળ શિક્ષક” નામનું પુસ્તક જોઈ મને ખુ. સુરત શહેરની
ભૂગોળ શિખવવામાં શિક્ષકોને તે ઉપયોગી થઈ પડશે”

રા. રા. ચુનીલાલ લેલાલાલ શાહ.

સાવર્જનિક હાઈસ્કૂલના હેડમાસ્ટર સાહેબ.

ચોતાના પત્રમાં લખે છે કે:—તમારી ભૂગોળની ચોપડી

(સુરત શહેર તથા ચૌર્યાસી તાલુકાનો ‘ભૂગોળ શિક્ષક’) માં
શહેરની જાણવાજોગ વિગતો અને સ્થળોનો સારો સંગ્રહ કરવામાં
આવ્યો છે, પરીક્ષા વખતે તમારી ચોપડી વિદ્યાર્થીઓને ઘણી ઉપયોગી
થઈ પડશે.”

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ ડુ. ધ. ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે
નં. B. A. P. ૬૫ તા. ૧૪-૧૨-૧૯૧૯ થી

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા. સાડાચાર આના.

કાઠિઆવાડ એજન્સીની તમામ પ્રાથમિક સ્કૂલોમાં
ઈનામ અને હાથબેરી થુક તરીકે મંજૂર કરી છે.

૪] ત્રીજા ધોરણનો “મુખગચ્છિત શિક્ષક” અટ્ટી આના.

પૂણ્યાંક અને આણુપાણુના સરવાળા, બાદબાકી, ગુણાકાર અને અને ભાગાકાર કરવાની સહેલી રીતો.

(૧) કોઈપણ રકમમાં ૧૦, ૨૦, ૩૦, વગેરે પુરા દશક ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા હોય તો દશકમાં ૧, ૨, ૩, વગેરે ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા જેમકે:— $૭૨+૪૦=૧૧૨$. $૭૨-૪૦=૩૨$.

(૨) કોઈ રકમમાં પુરા દશકથી વધારે ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા હોય તો પહેલાં પુરા દશક ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા અને પછી વધારાના ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા જેમકે:—
 $૫૨+૨૫=(૫૨+૨૦+૫)=૭૭$ $૫૨-૨૫=(૫૨-૨૦-૫)=૨૭$

(૩) કોઈ રકમમાં નેજ રકમ ઉમેરવી હોય તો દુ કરવા જેમકે:—
 $૩૬+૩૬=૭૨$; $૩૬\times ૨=૭૨$.

(૪) કોઈ રકમને ૧૦, ૧૦૦, ૧૦૦૦, એ ગુણવા હોય તો તે રકમ પર એક, બે, ત્રણ મીડાં ચઢાવવાં. જેમકે:— $૫\times ૧૦=૫૦$; $૫\times ૧૦૦=૫૦૦$; $૫\times ૧૦૦૦=૫૦૦૦$.

(૫) કોઈ રકમને ૨૦, ૩૦, ૪૦, વગેરેએ ગુણવા હોય તો તે રકમને ૨, ૩, ૪એ ગુણી મીડું ચઢાવવું. અને ૨૦૦, ૩૦૦, ૪૦૦ વગેરેએ ગુણવા હોય તો બે મીડાં ચઢાવવાં.

(૬) આણુપાણુના અપૂર્ણાંકમાં આણુપાણુના અપૂર્ણાંક ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા હોય તો પહેલી રકમમાં બીજી રકમના પૂર્ણાંક ઉમેરવા અથવા બાદ કરવા પછી બીજી રકમની પાણુ ઉમેરવી. અથવા બાદ કરવી. જેમકે:—

પહેલા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” ૧૩૩ આવ્યા. [૫

$$૧૩૩+૪૩૩; ૧૩૩+૪=૧૭૩, ૧૭૩+૦૩૩=૧૮૬$$

$$૧૩૩-૪૩૩; ૧૩૩-૪=૧૨૯, ૧૨૯-૦૩૩=૯૬$$

(૭) કોઈ રકમને દસે ગુણવા હોય અને તે રકમ પૂર્ણાંક હોય તો તે ઉપર એક મીડું ચઢાવવું. પણ છેડે એક પાણુ હોય તો પાણુને બદલે ૨૧, બે પાણુને બદલે ૫, અને ત્રણ પાણુને બદલે ૭૧ ચઢાવવા. નોંધકે:—૨૬, ૩૭૧, ૭૮૩૩ ને ૧૦ એ ગુણો. પહેલીમાં છેડે એક પાણુ; બીજામાં બે પાણુ, અને ત્રીજામાં ત્રણ પાણુ છે, માટે ૨૬૨૧, ૩૭૫, ૭૮૭૧.

(૮) કોઈ રકમને ૨૧, ૫, ૭૧ એ ગુણવા હોય તો ૦૧, ૦૧, ૦૧૧ એ ગુણવા એટલા દશક. કારણ કે ૨૧=૦૧ દશક; ૫=૦૧ દશક; ૭૧=૦૧૧ દશક છે. ૧૨ ને ૨૧, ૫, ૭૧ એ ગુણો. ૩૦, ૬૦, ૮૦.

(૯) કોઈ રકમને ૧૦૦ એ ગુણવા હોય અને તે રકમ પૂર્ણાંક હોય તો તે ઉપર બે મીડાં ચઢાવવાં; પણ છેડે એક પાણુ હોય તો પાણુને બદલે ૨૫; બે પાણુને બદલે ૫૦; અને ત્રણ પાણુને બદલે ૭૫ ચૂકવા. ૧૨૧, ૩૨૧, ૪૩૧૧, ને ૧૦૦ એ ગુણો.

(૧૦) કોઈ રકમને ૨૫, ૫૦, ૭૫, ૧૨૫, ૧૫૦, ૨૫૦, ૩૫૦, એ ગુણવા હોય તો ૦૧, ૦૧, ૦૧૧, ૧૧, ૧૧૧, ૨૧૧, ૩૧૧. એ ગુણવા એટલા સેકડા. કારણ કે ૨૫=૦૧ સે. ૫૦=૦૧૧ સે. ૭૫=૦૧૧૧ સે, ૧૨૫=૧૧ સે, ૧૫૦=૧૧૧ સે, ૨૫૦=૨૧૧ સે છે.

(૧૧) કોઈ રકમને ૦૧ એ ભાગવા હોય તો ૪ એ ગુણવા, અને ૦૧૧ એ ભાગવા હોય તો ૨ એ ગુણવા. નોંધકે:— $૩૭ \div ૦૧ = ૩૭$ $૪ \times ૪ = ૧૬$ $૩૭ \div ૦૧ = ૩૭$ ૨×૭૪ .

૬] ત્રીજા ધોરણનો “મુખ્યગણિત શિક્ષક” અહીં આના.

શેરની ધાત. x

શેરના અચ્છેરા	૨	૨ અચ્છેરે	૧ શેર
શેરના પાશેરા	૪	૪ પાશેરે	૧ શેર
શેરના નવટાંકા	૮	૮ નવટાંકે	૧ શેર
શેરના અધોળા	૧૬	૧૬ અધોળે	૧ શેર
શેરના રૂપીઆભાર	૪૦	૪૦ રૂપીઆભાર	૧ શેર
શેરના પૈસાભાર	૭૨	૭૨ પૈસાભાર	૧ શેર

ટીપ—૭૨ જુના પૈસાભાર=૧ શેર, અને ૮૬ નવા પૈસાભાર=૧ શેર.

શેરના રૂપીઆભાર ૪૦	૧૦ રૂપીઆભાર ૦૧ શેર
પોણો શેરના રૂપીઆભાર ૩૦	૫ રૂપીઆભાર નવટાંકે
અચ્છેરના રૂપીઆભાર ૨૦	૨૧ રૂપીઆભાર અધોળા
પાશેરના રૂપીઆભાર ૧૦	
નવટાંકના રૂપીઆભાર ૫	શેરના પૈસાભાર ૭૨
અધોળાના રૂપીઆભાર ૨૧	પોણો શેરના પૈસાભાર ૫૪
	અચ્છેરના પૈસાભાર ૩૬
૪૦ રૂપીઆભાર ૧ શેર	પાશેરના પૈસાભાર ૧૮
૩૦ રૂપીઆભાર ૦૧૧ શેર	નવટાંકના પૈસાભાર ૯
૨૦ રૂપીઆભાર ૦૧ શેર	અધોળાના પૈસાભાર ૪૧

ત્રવર્તમાં તાજવા કાટલાં હાજર રાખી છોકરાઓ પાસે તોળાવીને તેમની પાસેજ ઉજળવી કદાવવી. રૂપીઆની ધાત જોડે શેરની ધાતનો સંબંધ જોડવો જુઓ ૫મા પાનાની ટીપ.

ચોથા ધોરણનો “મુખગચ્છિત શિક્ષક” આર આના. [૭

૭૨	પૈસાભાર ૧	શેર	શેરના	નવટાંકા ૮
૫૪	પૈસાભાર ૦૧૧	શેર	પોણોશેરના	નવટાંકા ૬
૩૬	પૈસાભાર ૦૧	શેર	અચ્છેરના	નવટાંકા ૪
૧૮	પૈસાભાર ૦૧	શેર	પાશેરના	નવટાંકા ૨
૬	પૈસાભાર	નવટાંક		
૪૧	પૈસાભાર	અધોળ	૨ નવટાંકે	પાશેર
			૪ નવટાંકે	અચ્છેર
શેરના	અધોળા ૧૬		૬ નવટાંકે	પોણોશેર
પોણોશેરના	અધોળા ૧૨		૮ નવટાંકે	એક શેર
અચ્છેરના	અધોળા ૮			
પાશેરના	અધોળા ૪			
નવટાંકના	અધોળા ૨			
			શેરના	પાશેરા ૪
			પોણોશેરના	પાશેરા ૩
			અચ્છેરના	પાશેરા ૨
૨ અધોળે	નવટાંક			
૪ અધોળે	પાશેર			
૮ અધોળે	અચ્છેર		૨ પાશેરે	અચ્છેર
૧૨ અધોળે	પોણોશેર		૩ પાશેરે	પોણોશેર
૧૬ અધોળે	એક શેર		૪ પાશેરે	એક શેર

૩પીઆ	એકના	અધોળા ૨	શેર	એકના	અચ્છેરા ૨
૩પીઆ	એકની	પાવલી ૪	શેર	એકના	પાસેરા ૪
૩પીઆ	એકની	બેઆની ૮	શેર	એકના	નવટાંકા ૮
૩પીઆ	એકના	આના ૧૬	શેર	એકના	અધોળા ૧૬

૮] પાંચમા ધોરણનો “અુખમલિત શિક્ષક” ચાર આના.

મણુની ધાત.

મણુના અધમણીઆ	૨	૩૦ શેર	૦૧૧ મણુ
મણુના દસશેરા	૪	૨૦ શેર	૦૧ મણુ
મણુની પાંચશેરી	૮	૧૦ શેર	૦૧ મણુ
મણુની અઢીશેરી	૧૬		
મણુની સવાશેરી	૩૨	૧ મણુની અઢીશેરી	૧૬
મણુના શેર	૪૦	૦૧૧ મણુની અઢીશેરી	૧૨
		૦૧ મણુની અઢીશેરી	૮
૨ અધમણીઆ	૧ મણુ	૦૧ મણુની અઢીશેરી	૪
૪ દસશેરા	૧ મણુ	૫ શેરની અઢીશેરી	૨
૮ પાંચશેરી	૧ મણુ		
૧૬ અઢીશેરી	૧ મણુ	૨ અઢીશેરીએ	૫ શેર
૩૨ સવાશેરી	૧ મણુ	૪ અઢીશેરીએ	૦૧ મણુ
૪૦ શેર	૧ મણુ	૮ અઢીશેરીએ	૦૧૧ મણુ
		૧૨ અઢીશેરીએ	૦૧૧ મણુ
૧ મણુના	૪૦ શેર	૧૬ અઢીશેરીએ	૧ મણુ
૦૧૧ મણુના	૩૦ શેર		
૦૧ મણુના	૨૦ શેર	૧ મણુની પાંચશેરી	૮
૦૧ મણુના	૧૦ શેર	૦૧૧ મણુની પાંચશેરી	૬
		૦૧ મણુની પાંચશેરી	૪
૪૦ શેર	૧ મણુ	૦૧ મણુની પાંચશેરી	૨

સુરત શહેરનો ભૂગોળ શિક્ષક ત્રણ આના. દિં

૨ પાંચશેરીઓ	૦૧ મણ	૦૧ મણના	દસશેરા ૨
૪ પાંચશેરીઓ	૦૧ મણ	૦૧ મણનો	દસશેરા ૧
૬ પાંચશેરીઓ	૦૧૧ મણ	૧ દસશેરા	૦૧ મણ
૮ પાંચશેરીઓ	૧ મણ	૨ દસશેરા	૦૧ મણ
		૩ દસશેરા	૦૧૧ મણ
૧ મણના	દસશેરા ૪	૪ દસશેરા	૧ મણ
૦૧૧ મણના	દસશેરા ૩		

આનાની ધાત.	૬૪ - રૂ. ૪)	૮૦૦ - રૂ. ૫૦)
૪ આનાનો રૂ. ૦૧	૬૮ - રૂ. ૪૧	૯૦૦ - રૂ. ૫૬૧
૮ - રૂ. ૦૧	૭૨ - રૂ. ૪૧	૧૦૦૦ - રૂ. ૬૨૧
૧૨ - રૂ. ૦૧૧	૭૬ - રૂ. ૪૧૧	
૧૬ - રૂ. ૧)	૮૦ - રૂ. ૫)	૧૬ આનાનો રૂ. ૧)
૨૦ - રૂ. ૧૧	૮૪ - રૂ. ૫૧	૩૨ - રૂ. ૨)
૨૪ - રૂ. ૧૧	૮૮ - રૂ. ૫૧	૪૮ - રૂ. ૩)
૨૮ - રૂ. ૧૧૧	૯૨ - રૂ. ૫૧૧	૬૪ - રૂ. ૪)
૩૨ - રૂ. ૨)	૯૬ - રૂ. ૬)	૮૦ - રૂ. ૫)
૩૬ - રૂ. ૨૧	૧૦૦ - રૂ. ૬૧	૯૬ - રૂ. ૬)
૪૦ - રૂ. ૨૧	૨૦૦ - રૂ. ૧૨૧	૧૧૨ - રૂ. ૭)
૪૪ - રૂ. ૨૧૧	૩૦૦ - રૂ. ૧૮૧	૧૨૮ - રૂ. ૮)
૪૮ - રૂ. ૩)	૪૦૦ - રૂ. ૨૫)	૧૪૪ - રૂ. ૯)
૫૨ - રૂ. ૩૧	૫૦૦ - રૂ. ૩૧	૧૬૦ - રૂ. ૧૦)
૫૬ - રૂ. ૩૧	૬૦૦ - રૂ. ૩૭૧	સૂચના-ધાત સવળી
૬૦ - રૂ. ૩૧૧	૭૦૦ - રૂ. ૪૩૧	અવળી મોઢે ધરાવવી.

૧×૦૧૧=૦૧૧	૧૧×૦૧૧=૮૧	૧૧×૦૧૧=૧૫૧	૩૧×૦૧૧=૨૩૧
૨ ૦૧૧ ૧૧	૧૨ ૦૧૧ ૮૧	૨૨ ૦૧૧ ૧૬૧	૩૨ ૦૧૧ ૨૪૧
૩ ૦૧૧ ૨૧	૧૩ ૦૧૧ ૯૧	૨૩ ૦૧૧ ૧૭૧	૩૩ ૦૧૧ ૨૪૧
૪ ૦૧૧ ૩૧	૧૪ ૦૧૧ ૧૦૧	૨૪ ૦૧૧ ૧૮૧	૩૪ ૦૧૧ ૨૫૧
૫ ૦૧૧ ૪૧	૧૫ ૦૧૧ ૧૧૧	૨૫ ૦૧૧ ૧૯૧	૩૫ ૦૧૧ ૨૬૧
૬ ૦૧૧ ૫૧	૧૬ ૦૧૧ ૧૨૧	૨૬ ૦૧૧ ૧૯૧	૩૬ ૦૧૧ ૨૭૧
૭ ૦૧૧ ૬૧	૧૭ ૦૧૧ ૧૨૧	૨૭ ૦૧૧ ૨૦૧	૩૭ ૦૧૧ ૨૭૧
૮ ૦૧૧ ૭૧	૧૮ ૦૧૧ ૧૩૧	૨૮ ૦૧૧ ૨૧૧	૩૮ ૦૧૧ ૨૮૧
૯ ૦૧૧ ૮૧	૧૯ ૦૧૧ ૧૪૧	૨૯ ૦૧૧ ૨૧૧	૩૯ ૦૧૧ ૨૯૧
૧૦ ૦૧૧ ૯૧	૨૦ ૦૧૧ ૧૫૧	૩૦ ૦૧૧ ૨૨૧	૪૦ ૦૧૧ ૩૦૧
૪૧×૦૧૧=૩૦૧૧	૫૧×૦૧૧=૩૮૧	૬૧×૦૧૧=૪૫૧	૭૧×૦૧૧=૫૩૧
૪૨ ૦૧૧ ૩૧૧	૫૨ ૦૧૧ ૩૯૧	૬૨ ૦૧૧ ૪૬૧	૭૨ ૦૧૧ ૫૪૧
૪૩ ૦૧૧ ૩૨૧	૫૩ ૦૧૧ ૩૯૧	૬૩ ૦૧૧ ૪૭૧	૭૩ ૦૧૧ ૫૪૧
૪૪ ૦૧૧ ૩૩૧	૫૪ ૦૧૧ ૪૦૧	૬૪ ૦૧૧ ૪૮૧	૭૪ ૦૧૧ ૫૫૧
૪૫ ૦૧૧ ૩૩૧	૫૫ ૦૧૧ ૪૧૧	૬૫ ૦૧૧ ૪૮૧	૭૫ ૦૧૧ ૫૬૧
૪૬ ૦૧૧ ૩૪૧	૫૬ ૦૧૧ ૪૨૧	૬૬ ૦૧૧ ૪૯૧	૭૬ ૦૧૧ ૫૭૧
૪૭ ૦૧૧ ૩૫૧	૫૭ ૦૧૧ ૪૨૧	૬૭ ૦૧૧ ૫૦૧	૭૭ ૦૧૧ ૫૭૧
૪૮ ૦૧૧ ૩૬૧	૫૮ ૦૧૧ ૪૩૧	૬૮ ૦૧૧ ૫૧૧	૭૮ ૦૧૧ ૫૮૧
૪૯ ૦૧૧ ૩૬૧	૫૯ ૦૧૧ ૪૪૧	૬૯ ૦૧૧ ૫૧૧	૭૯ ૦૧૧ ૫૯૧
૫૦ ૦૧૧ ૩૭૧	૬૦ ૦૧૧ ૪૫૧	૭૦ ૦૧૧ ૫૨૧	૮૦ ૦૧૧ ૬૦૧
૮૧×૦૧૧=૬૦૧૧	૯૧×૦૧૧=૬૮૧	<p>ત્રીજી ગોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રજી આના.</p> <p>બીજી ગોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રજી આના.</p>	
૮૨ ૦૧૧ ૬૧૧	૯૨ ૦૧૧ ૬૯૧		
૮૩ ૦૧૧ ૬૨૧	૯૩ ૦૧૧ ૬૯૧		
૮૪ ૦૧૧ ૬૩૧	૯૪ ૦૧૧ ૭૦૧		
૮૫ ૦૧૧ ૬૩૧	૯૫ ૦૧૧ ૭૧૧		
૮૬ ૦૧૧ ૬૪૧	૯૬ ૦૧૧ ૭૨૧		
૮૭ ૦૧૧ ૬૫૧	૯૭ ૦૧૧ ૭૨૧		
૮૮ ૦૧૧ ૬૬૧	૯૮ ૦૧૧ ૭૩૧		
૮૯ ૦૧૧ ૬૬૧	૯૯ ૦૧૧ ૭૪૧		
૯૦ ૦૧૧ ૬૭૧	૧૦૦ ૦૧૧ ૭૫૧		

૧૨૪૭૧

દોઢ સાથે પોણાની બેકીની પલાખીના સંબંધ. ૧૧૧

૧×૧==૧	૨×૩ =૧	૧૨×૧ =૧૬	૨૨×૩ =૧૬
૨ ૧ ૩	૪ ૦ ૩	૧૨ ૧ ૧૮	૨૪ ૦ ૧૮
૩ ૧ ૪	૬ ૦ ૪	૧૩ ૧ ૧૯	૨૬ ૦ ૧૯
૪ ૧ ૬	૮ ૦ ૬	૧૪ ૧ ૨૦	૨૮ ૦ ૨૦
૫ ૧ ૭	૧૦ ૦ ૭	૧૫ ૧ ૨૧	૩૦ ૦ ૨૧
૬ ૧ ૮	૧૨ ૦ ૮	૧૬ ૧ ૨૨	૩૨ ૦ ૨૨
૭ ૧ ૧૦	૧૪ ૦ ૧૦	૧૭ ૧ ૨૫	૩૪ ૦ ૨૫
૮ ૧ ૧૨	૧૬ ૦ ૧૨	૧૮ ૧ ૨૭	૩૬ ૦ ૨૭
૯ ૧ ૧૩	૧૮ ૦ ૧૩	૧૯ ૧ ૨૮	૩૮ ૦ ૨૮
૧૦ ૧ ૧૫	૨૦ ૦ ૧૫	૨૦ ૧ ૩૦	૪૦ ૦ ૩૦
૨૧×૧ =૩૧	૪૨×૦ =૩૧	૩૧×૧ =૪૬	૬૨×૦ =૪૬
૨૨ ૧ ૩૩	૪૪ ૦ ૩૩	૩૨ ૧ ૪૮	૬૪ ૦ ૪૮
૨૩ ૧ ૩૪	૪૬ ૦ ૩૪	૩૩ ૧ ૪૯	૬૬ ૦ ૪૯
૨૪ ૧ ૩૬	૪૮ ૦ ૩૬	૩૪ ૧ ૫૧	૬૮ ૦ ૫૧
૨૫ ૧ ૩૭	૫૦ ૦ ૩૭	૩૫ ૧ ૫૨	૭૦ ૦ ૫૨
૨૬ ૧ ૩૮	૫૨ ૦ ૩૮	૩૬ ૧ ૫૪	૭૨ ૦ ૫૪
૨૭ ૧ ૪૦	૫૪ ૦ ૪૦	૩૭ ૧ ૫૫	૭૪ ૦ ૫૫
૨૮ ૧ ૪૨	૫૬ ૦ ૪૨	૩૮ ૧ ૫૭	૭૬ ૦ ૫૭
૨૯ ૧ ૪૩	૫૮ ૦ ૪૩	૩૯ ૧ ૫૮	૭૮ ૦ ૫૮
૩૦ ૧ ૪૫	૬૦ ૦ ૪૫	૪૦ ૧ ૬૦	૮૦ ૦ ૬૦
૪૧×૧ =૬૧	૮૨×૦ =૬૧	<p>પહેલી પાખીના “ડિક્ટેશન શિક્ષક” અમી આના. બામી ચાપડીના “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના.</p>	
૪૨ ૧ ૬૩	૮૪ ૦ ૬૩		
૪૩ ૧ ૬૪	૮૬ ૦ ૬૪		
૪૪ ૧ ૬૬	૮૮ ૦ ૬૬		
૪૫ ૧ ૬૭	૯૦ ૦ ૬૭		
૪૬ ૧ ૬૮	૯૨ ૦ ૬૮		
૪૭ ૧ ૭૦	૯૪ ૦ ૭૦		
૪૮ ૧ ૭૨	૯૬ ૦ ૭૨		
૪૯ ૧ ૭૩	૯૮ ૦ ૭૩		
૫૦ ૧ ૭૫	૧૦૦ ૦ ૭૫		

૧×૧=૧	૧૧×૧=૧૩૩	૨૧×૧=૨૧	૩૧×૧=૩૮૩
૨ ૧ ૨	૧૨ ૧ ૧૫	૨૨ ૧ ૨૭	૩૨ ૧ ૪૦
૩ ૧ ૩	૧૩ ૧ ૧૬	૨૩ ૧ ૨૮	૩૩ ૧ ૪૧
૪ ૧ ૪	૧૪ ૧ ૧૭	૨૪ ૧ ૩૦	૩૪ ૧ ૪૨
૫ ૧ ૫	૧૫ ૧ ૧૮	૨૫ ૧ ૩૧	૩૫ ૧ ૪૩
૬ ૧ ૬	૧૬ ૧ ૨૦	૨૬ ૧ ૩૨	૩૬ ૧ ૪૪
૭ ૧ ૭	૧૭ ૧ ૨૧	૨૭ ૧ ૩૩	૩૭ ૧ ૪૫
૮ ૧ ૮	૧૮ ૧ ૨૨	૨૮ ૧ ૩૪	૩૮ ૧ ૪૬
૯ ૧ ૯	૧૯ ૧ ૨૩	૨૯ ૧ ૩૫	૩૯ ૧ ૪૭
૧૦ ૧ ૧૦	૨૦ ૧ ૨૪	૩૦ ૧ ૩૬	૪૦ ૧ ૪૮
૪૧×૧=૫૬	૫૧×૧=૬૩૩	૬૧×૧=૭૬	૭૧×૧=૮૮
૪૨ ૧ ૫૨	૫૨ ૧ ૬૫	૬૨ ૧ ૭૭	૭૨ ૧ ૯૦
૪૩ ૧ ૫૩	૫૩ ૧ ૬૬	૬૩ ૧ ૭૮	૭૩ ૧ ૯૧
૪૪ ૧ ૫૪	૫૪ ૧ ૬૭	૬૪ ૧ ૮૦	૭૪ ૧ ૯૨
૪૫ ૧ ૫૫	૫૫ ૧ ૬૮	૬૫ ૧ ૮૧	૭૫ ૧ ૯૩
૪૬ ૧ ૫૬	૫૬ ૧ ૭૦	૬૬ ૧ ૮૨	૭૬ ૧ ૯૪
૪૭ ૧ ૫૭	૫૭ ૧ ૭૧	૬૭ ૧ ૮૩	૭૭ ૧ ૯૫
૪૮ ૧ ૫૮	૫૮ ૧ ૭૨	૬૮ ૧ ૮૪	૭૮ ૧ ૯૬
૪૯ ૧ ૫૯	૫૯ ૧ ૭૩	૬૯ ૧ ૮૫	૭૯ ૧ ૯૭
૫૦ ૧ ૬૦	૬૦ ૧ ૭૪	૭૦ ૧ ૮૬	૮૦ ૧ ૯૮
૮૧×૧=૧૦૧	૮૧×૧=૧૧૩૩	<p>---બીજા ધોરણ મરિ:-- અંગગણિતનાં મનોચત્ન. પાંચ આનાં</p>	
૮૨ ૧ ૧૦૨	૮૨ ૧ ૧૧૪		
૮૩ ૧ ૧૦૩	૮૩ ૧ ૧૧૫		
૮૪ ૧ ૧૦૪	૮૪ ૧ ૧૧૬		
૮૫ ૧ ૧૦૫	૮૫ ૧ ૧૧૭		
૮૬ ૧ ૧૦૬	૮૬ ૧ ૧૧૮		
૮૭ ૧ ૧૦૭	૮૭ ૧ ૧૧૯	<p>મુરત શહેરનો-- “ભગોળ શિક્ષક” પ્રજ્ઞા આનાં.</p>	
૮૮ ૧ ૧૦૮	૮૮ ૧ ૧૨૦		
૮૯ ૧ ૧૦૯	૮૯ ૧ ૧૨૧		
૯૦ ૧ ૧૧૦	૯૦ ૧ ૧૨૨		
૯૧ ૧ ૧૧૧	૯૧ ૧ ૧૨૩		
૯૨ ૧ ૧૧૨	૯૨ ૧ ૧૨૪		

અઢીઆની સાથે સવાયાની બેઠીની પલાળીનો સંબંધ. [૧૩

૧×૨૧=૨૧ ૨ ૨૧ ૫ ૩ ૨૧ ૭ ૪ ૨૧ ૧૦ ૫ ૨૧ ૧૨ ૬ ૨૧ ૧૫ ૭ ૨૧ ૧૭ ૮ ૨૧ ૨૦ ૯ ૨૧ ૨૨ ૧૦ ૨૧ ૨૫	૨×૧૧=૨૧ ૪ ૧ ૫ ૬ ૧ ૭ ૮ ૧ ૧૦ ૧૦ ૧ ૧૨ ૧૨ ૧ ૧૫ ૧૪ ૧ ૧૭ ૧૬ ૧ ૨૦ ૧૮ ૧ ૨૨ ૨૦ ૧ ૨૫	૧૧×૨૧=૨૭ ૧૨ ૨ ૩ ૧૩ ૨ ૫ ૧૪ ૨ ૭ ૧૫ ૨ ૧૦ ૧૬ ૨ ૧૨ ૧૭ ૨ ૧૫ ૧૮ ૨ ૧૭ ૧૯ ૨ ૨૦ ૨૦ ૨ ૨૨	૨૨×૧૧=૨૭ ૨૪ ૧ ૩૦ ૨૬ ૧ ૩૨ ૨૮ ૧ ૩૫ ૩૦ ૧ ૩૭ ૩૨ ૧ ૪૦ ૩૪ ૧ ૪૨ ૩૬ ૧ ૪૫ ૩૮ ૧ ૪૭ ૪૦ ૧ ૫૦
૨૧×૨૧=૫૨ ૨૨ ૨ ૫૫ ૨૩ ૨ ૫૭ ૨૪ ૨ ૬૦ ૨૫ ૨ ૬૨ ૨૬ ૨ ૬૫ ૨૭ ૨ ૬૭ ૨૮ ૨ ૭૦ ૨૯ ૨ ૭૨ ૩૦ ૨ ૭૫	૪૨×૧૧=૫૨ ૪૪ ૧ ૫૫ ૪૬ ૧ ૫૭ ૪૮ ૧ ૬૦ ૫૦ ૧ ૬૨ ૫૨ ૧ ૬૫ ૫૪ ૧ ૬૭ ૫૬ ૧ ૭૦ ૫૮ ૧ ૭૨ ૬૦ ૧ ૭૫	૩૧×૨૧=૭૭ ૩૨ ૨ ૮૦ ૩૩ ૨ ૮૨ ૩૪ ૨ ૮૫ ૩૫ ૨ ૮૭ ૩૬ ૨ ૯૦ ૩૭ ૨ ૯૨ ૩૮ ૨ ૯૫ ૩૯ ૨ ૯૭ ૪૦ ૨ ૧૦૦	૬૨×૧૧=૭૭ ૬૪ ૧ ૮૦ ૬૬ ૧ ૮૨ ૬૮ ૧ ૮૫ ૭૦ ૧ ૮૭ ૭૨ ૧ ૯૦ ૭૪ ૧ ૯૨ ૭૬ ૧ ૯૫ ૭૮ ૧ ૯૭ ૮૦ ૧ ૧૦૦
૪૧×૨૧=૧૦૨ ૪૨ ૨ ૧૦૫ ૪૩ ૨ ૧૦૭ ૪૪ ૨ ૧૧૦ ૪૫ ૨ ૧૧૨ ૪૬ ૨ ૧૧૫ ૪૭ ૨ ૧૧૭ ૪૮ ૨ ૧૨૦ ૪૯ ૨ ૧૨૨ ૫૦ ૨ ૧૨૫	૮૧×૧૧=૧૦૨ ૮૪ ૧ ૧૦૫ ૮૬ ૧ ૧૦૭ ૮૮ ૧ ૧૧૦ ૯૦ ૧ ૧૧૨ ૯૨ ૧ ૧૧૫ ૯૪ ૧ ૧૧૭ ૯૬ ૧ ૧૨૦ ૯૮ ૧ ૧૨૨ ૧૦૦ ૧ ૧૨૫	<p>કુજરાતની સામાન્ય બુઝાણની પ્રશ્નોત્તરમાળા</p> <p>પ્રશ્ન આના</p> <p>સુરત શહેર તથા ઝોઝાંસી તાલુકાનો “ બરોળ શિક્ષક ” પ્રશ્ન આના.</p>	

૧૪] બાળપોથીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” બે આના.

<p>એક પોણું પોણો.</p> <p>૧x૦ ૦ ૨ ૧ ૩ ૨ ૪ ૩ ૫ ૪ ૬ ૫ ૭ ૬ ૮ ૭ ૯ ૮ ૧૦ ૯ </p>	<p>સો પોણું પોણો.</p> <p>૧૦૦x૦ = ૭૫ ૨૦૦ ૧૫૦ ૩૦૦ ૨૨૫ ૪૦૦ ૩૦૦ ૫૦૦ ૩૭૫ ૬૦૦ ૪૫૦ ૭૦૦ ૫૨૫ ૮૦૦ ૬૦૦ ૯૦૦ ૬૭૫ ૧૦૦૦ ૭૫૦</p>	<p>અરૂં લખતાં ને સારું વાંચતાં બાલતાં શીખવનાર કેણું ? ડિક્ટેશન શિક્ષક.</p>
<p>એકે સવા સવા.</p> <p>૧x૧=૧ ૨ ૧ ૨ ૩ ૧ ૩ ૪ ૧ ૫ ૫ ૧ ૬ ૬ ૧ ૭ ૭ ૧ ૮ ૮ ૧ ૧૦ ૯ ૧ ૧૧ ૧૦ ૧ ૧૨ </p>	<p>સો સવા સવા.</p> <p>૧૦૦x૧ ૧૨૫ ૨૦૦ ૧ ૨૫૦ ૩૦૦ ૧ ૩૭૫ ૪૦૦ ૧ ૫૦૦ ૫૦૦ ૧ ૬૨૫ ૬૦૦ ૧ ૭૫૦ ૭૦૦ ૧ ૮૭૫ ૮૦૦ ૧ ૧૦૦૦ ૯૦૦ ૧ ૧૧૨૫ ૧૦૦૦ ૧ ૧૨૫૦</p>	

મનોયત્ન ૧.

સૂચના:-એક પ્રશ્નમાં એકથી વધારે પ્રશ્ન હોય તો એકે પૂછવો.

અગિઆરના આંકનો ઉપયોગ.

- (૧) એક ખુગીના ચાર રૂપીઆ એકે તે ૧૬ ખુગીનાં શું થિયશે ?
- (૨) એક કાચળીમાં ૧૭ રૂપીઆ છે, તો એવી ૯ કાચળીમાં મળીને કેટલા રૂપીઆ હશે ?

પહેલી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” અઢી આના. [૧૫

- (૩) દરેક છોકરાને ૮, ૮ પનાસાં આપીએ તો ૧૪ છોકરાને આપવાને કેટલાં પતાસાં જોઈએ ?
- (૪) ૧૫, ૧૯, ૧૮, ૧૭, ૧૩, અને ૧૪ પાંચ વખત લખીએ તો કેટલા થાય? પાંચે ગુણીએ તો શું આવે ?
- (૫) ૨૦ ત્રણ વાર લખીએ તો કેટલા થાય ? ૧૬×૧ થી ૧૬×૧૦ સુધીના જવાબ બોલો.
- (૬) ૧૧×૧ થી ૨૦×૧૦ સુધીમાં નવની પલાખીના જવાબ બોલો.
- (૭) ૧૯×૫, ૧૩×૭, ૧૭×૮, ૧૫×૯. ૧૮×૭, ૧૭×૬ કેટલા ?
- (૮) ૧૩ પાંચવાર, ૧૭ માત્રવાર, ૧૯ છવાર, ૧૫ સાતવાર, ૧૩ નવવાર, અને ૧૮ છવાર તે કેટલા ?
- (૯) ૧૯, ૧૫, ૧૭, ૧૩, ૧૧, ૧૨, ૧૬, ૧૮, ૨૦, અને ૧૪, આઠ વખત લખીએ તો કેટલા થાય ?
- (૧૦) ૧૯×૬, ૧૫×૭, ૧૮×૬, ૧૩×૯, ૧૪×૮ ૧૨×૯, ૧૬×૫, અને ૧૮×૮ તે કેટલા ?
- (૧૧) ૭ બેઆનાની દોઢપાઠ કેટલી અને પૈસા કેટલા ?
- (૧૨) ૧, ૨, ૩, ૪ એમ દસ રૂપીઆ સુધીના આના કહો.
- (૧૩) ૪ જમરખનો એક આનો બેસે તો ૧ રૂપીઆમાં કેટલાં જમરખ આવે ?
- (૧૪) કેટલી બેઆની હોય તો ૧૭ રૂપીઆ થાય ?
- (૧૫) ૭૬+૧૯ ૭૨+૧૮, ૧૦૫+૧૫, ૧૧૭+૧૩, ૮૪+૧૨, કેટલા ?
- (૧૬) ૭૭+૧૧, ૯૬+૧૬, ૬૦+૧૨, ૮૪+૧૪, ૯૬+૧૨, કેટલા ?
- (૧૭) ૧૧+૮૮, ૧૨+૯૬, ૧૩+૬૫, ૧૪+૯૮, ૧૫+૭૫, કેટલા ?
- (૧૮) ૧૭+૧૩૬, ૧૮+૧૪૪, ૧૯+૧૫૨, ૨૦+૧૪૦, કેટલા ?

૧૬] બીજી ચોપડીનો “કિકટેશન ચિશ્ક” ત્રણ આના.

- (૧૯) ૯૫-૧૯, ૯૦-૧૮, ૧૨૦-૧૫, ૧૪૦-૧૪, ૯૬-૧૨, કેટલા ?
- (૨૦) ૮૮-૧૧, ૧૧૨-૧૬, ૧૦૮-૧૨, ૯૮-૧૪, ૧૦૦-૨૦ કેટલા ?
- (૨૧) ૧૮૦માંથી કંઈ ન વધે ત્યાં સુધી અઢાર અઢાર લેતા જાઓ અને બાકી શું વધે તે કહેતા જાઓ.
- (૨૨) ૯૫માં ૧૯ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ? ૧૩૩માંથી ૧૧૪ જાવ તો કેટલા રહે ? ૧૩૩માંથી ૧૯ જાવ તો કેટલા રહે ?
- (૨૩) ઓગણીઆ, પંદરા, તેરા, સતરા, અને બારા સવળા તથા અવળા બોલો.
- (૨૪) ૧૮ છોકરાની ૭ હાર થવામાં ૧૮ છોકરા ખૂટે છે, ત્યારે કેટલા છોકરા હશે ?
- (૨૫) આનાની ચાર લેખે ૧૮ આનાની ફેરીઓ લીધી અને બીજી આનાની ૬ લેખે બે આનાની લીધી તો બધી મળી કેટલી થઈ ?
- (૨૬) પાવલાના ૧૬ લીંબુ મળે તો રૂપીઆના કેટલા ?
- (૨૭) બારોતેરસો, પંચોતેરસો, આઠોતેરસો, સનસોતેરસો, બીજાંતરસો અને દાઓતેરસો એટલે કેટલા ?
- (૨૮) ૧૦૨, ૧૦૫, ૧૦૮, ૧૧૦, ૧૨૮, ૧૩૫, ૧૦૪, ૧૧૭, ૧૧૨, ૧૮૦, એ આંકમાં કેમ બોલાય ?
- (૨૯) ૯૨ રૂપીઆમાંથી તેર તેર રૂપી માવાળા કેટલી સાડી આવે ?
- (૩૦) ૯૫ મોરમાંથી દરેકને પાંચ પાંચ મોર આપું તો કેટલા છોકરાને અપાય ? ઓગણીસ ઓગણીસ આપું તો કેટલા છોકરાને અપાય ?
- (૩૧) કેટલા ચોક પર ? કેટલા પંચાં સાડ ? કેટલા ચોક સાડ ?
- (૩૨) ૧૪૪મા ૮, ૯, ૧૬ અને ૧૮ કેટલીવાર છે ?
- (૩૩) ૯૬માં ૬ કેટલીવાર, ૧૨ કેટલીવાર, અને ૧૬ કેટલીવાર ?

ત્રીજી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ત્રણ આના. [૧૭

- (૩૪) કેટલા ચોક ૬૪, ૬૮, ૫૬, ૭૬, ૮૦, ૭૨ અને ૬૦ થાય ?
- (૩૫) કેટલા આના હોય તો ૯ રૂપીઆ આવે ?
- (૩૬) ૧૫૨ બોર વહેંચતાં દરેકને ૮ બોર આપ્યાં ત્યારે છોકરા કેટલા હશે ?
- (૩૭) કયા કયા પક્ષાંખાનો જવાબ ૭૨ આવે? દોઢસો એટલે કેટલા દશક ?
- (૩૮) ૭ આનાની પાછ વટાવી ૧૨ છોકરાને વહેંચી આપી તો દરેકને કેટલી મળી હશે ?
- (૩૯) ૧૫ છોકરાની ૮ હાર કરવાને બદલે ૧૨ છોકરાની કેટલી હાર કરવી ?
- (૪૦) ૮ પૈસાના ૧૫૨ બોર તો ૭ પૈસાના કેટલા
- (૪૧) જે જે પક્ષાંખાના જવાબમાં ૧૪૪ આવતા હોય તે કહો.

મનોચલ ૨. એકવીસાના આંકનો ઉપયોગ

- (૧) ૨૬×૫, ૨૩×૮, ૨૮×૬, ૨૩×૯, ૨૫×૭, ૨૯×૭ કેટલા ?
- (૨) ૨૩ પાંચવાર, ૨૭ સાતવાર, ૨૫ નવવાર, અને ૨૪ ૭ વાર તે કેટલા ?
- (૩) ૨૫, ૨૯, ૨૮, ૨૩, ૨૬, ૨૪ ને ત્રણે ગુણીએ શું આવે ?
- (૪) એક એવરકેટની સીવડામણ ૭ રૂપીઆ થાય તો ૧૮૧ રૂપીઆમાં કેટલા એવરકેટ સીવાય અને બાકી શું વધે ?
- (૫) એક ટેબલના ૨૬ રૂપીઆ મેસે છે તો ૮ ટેબલનું શું બેસશે ?
- (૬) ૨૨ વારનો એક એવા ૭ તાકા છે, તો બધું મળીને કેટલા વાર કમડું હશે ?
- (૭) એક ગાડામાં ૩૦ મણુ એવા ૭ ગાડામાં ધડું ભરેલા છે તો બધું મળીને કેટલા મણુ ધડું હશે ?

૧૮] થોથી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના.

- (૮) મહીનાનો ખરચ રૂપ રૂપીઆ થાય તો ૭ મહીનાનો કેટલો ?
(૯) દર મહીને ૨૭ રૂપીઆ ખરચું, તોપણ મારી પાસે ૬ મહીના ચાલે એટલા રૂપીઆ છે, ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હશે ?
(૧૦) ઓગણત્રીસા, પચીસા, અઠાવીસા અને સત્તાવીસા સવળા નથા અવળા બોલો.
(૧૧) ૨૧×૧ થી ૩૦×૧૦ સુધીમાં ૩, ૫, ૭ અને ૪ ની પલાખી લખો.
(૧૨) ૨ × ૧ થી ૩૦×૧૦ સુધીમાં નવની પલાખી બોલો.
(૧૩) ૨૮ આનાના સવાકા, દયુ, અને અધેલા કેટલા ?
(૧૪) ૨૨૪, ૨૫૨, ૨૩૨, ૨૦૭, ૨૧૬, ૧૭૫, ૩૩૫, ૨૩૪, ૨૦૮, ૨૦૭, ૨૧૭, એ આંકમાં કેવી રીતે બોલાય છે ?
(૧૫) છવીસાસો, બેસાનોતેર, બેઆવના, બેતીસોતેર, બેચોત્રીસા લખો.
(૧૬) ૧૪૫+૨૯, ૨૪૩+૨૭, ૨૦૭+૨૩, ૧૭૫+૨૫, ૧૪૭+૨૧ કેટલા ?
(૧૭) ૩૦+૨૪૦, ૨૭+૮૧ ૨૫+૧૭૫, ૨૬+૧૫૬, ૨૬+૨૦૩ કેટલા ?
(૧૮) ૨૦૦-૨૫, ૨૦૭-૨૩, ૧૭૫-૨૫, ૨૧૬-૨૪, કેટલા ?
(૧૯) ૧૪૭-૧૨૬, ૧૮૯-૧૬૨, ૧૨૫-૧૦૦, ૧૪૦-૧૧૨, કેટલા ?
(૨૦) ૩૦૦માં ૧૨ કેરી ઓછી છે ત્યારે કેટલી કેરીઓ હશે ?
(૨૧) ૨૬૧માંથી કંઈ ન વધે ત્યાં સુધી ઓગણત્રીસ ઓગણત્રીસ બાદ કરતા જાઓ અને આખી શું વધે કહેતા જાઓ.
(૨૨) ૧૩૫ ગજ માદરપાટમાંથી ૫ ગજનાં કેટલાં ધોતીઆં થાય ?
(૨૩) કેટલી વખત ૨૬ કેરી લઉં તો ૨૩૪ કેરી થાય ?
(૨૪) એક નિશાળમાં ૨૦૭ છોકરા છે, દરેક વર્ગમાં ૨૩ છોકરા છે, તો વર્ગ કેટલા હશે ?

પાંચમી" ચોપડીનો " ડિક્ટેશન શિક્ષક " ચાર આના. [૧૯

(૨૫) એક નિશાળમાં ૨૫૨ છોકરા છે, અને ૯ વર્ગ છે, ત્યારે દરેક વર્ગમાં છોકરા કેટલા હશે ?

(૨૬) કેટલી વખત છ લખ્યો નો ૧૬૮, ૧૬૨, ૧૫૬, ૧૩૨, ૧૪૪, ૧૩૮ અને ૧૨૬ થાય ?

(૨૭) કયા કયા પલાખાના જવામમાં ૧૪૪ અને ૯૬ આવે ?

(૨૮) મેં એક માણસને દસ દસ રૂપીઆવાળી ૨૬ નોટો આપી અને ૯ રૂપીઆ રોકડા આપ્યા ત્યારે પોણી ત્રણસોથી કેટલા વધારે અથવા ઓછા આપ્યા ?

(૨૯) ચાર આનાની એક ચોપડી મળે નો ૭ રૂપીઆની કેટલી આવે ?

અનાયત્ન ૩ અડધાના આંનો ઉપયોગ,

(૧) એક કામળના બે સરખા ભાગ પાડીએ તો - દરેક ભાગ કેટલો કહેવાય ? અડધામાં અડધો ઉમેરી ૪૦ સુધી લખો.

(૨) છ અડધા કામળ છે તેના આખા કામળ કેટલા થશે ?

(૩) ૨૪ અડધા રૂપીઆના આખા રૂપીઆ કેટલા ?

(૪) હું દરરોજ ૧૦ લાડુ ખાઉં, તો ૩૨ દિવસ ચાલે એટલા લાડુ છે ત્યારે કેટલા લાડુ હશે ?

(૫) એક ટોપીનો અડધો રૂપીઓ બેસે છે, તો ૬૯ ટોપી સેવાને કેટલા રૂપીઆ જોડ્યો

(૬) ૧૭x૦૧ ૨૩x૦૧, ૭૦x૦૧, ૫૯x૦૧, ૬૭x૦૧ કેટલા ?

(૭) અડધાની બેકીની પલાખી બોલી જાઓ.

(૮) અડધાની બેકીની પલાખી લખો.

(૯) ૫૦૦ અડધા રૂપીઆ છે, તેના આખા રૂપીઆ કેટલા આવશે ?

૨૦] સુસ્ત શહેરનો ભૂજોળ શિક્ષક ગ્રંથ આના.

(૧૦) હા રૂપીએ મણ સોપારી મળે તો ૩૭ મણનું શું બેસે ?

(૧૧) રૂબામાં ૧૨ા ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?

(૧૨) ૨ા રૂપીઆનું ધી, ૧ા રૂપીઆનું શક, અને ૧૨ા રૂપીઆનું અનાજ લીધું તો બધું મળીને કેટલો ખર્ચ થયો ?

૧૩) ૩૦ાન+૦ાન+૩ાન+૩૪ા મળીને કેટલા થાય ?

(૧૪) કેટલીવાર અડધા લાઇએ તો ૩૨ા થાય ? કેટલા અર્ધું ૩૨ા ?

(૧૫) ૩૭ આખાના અડધા કેટલા ? ૨૯ અડધાના આખા કેટલા ?

(૧૬) ૪૫ રૂપીઆ છે, દરેક બિખારીને ૦ા રૂપીઓ આપું તો કેટલાને અપાય ?

(૧૭) એક ખમીસની શીવડામણી ૦ા રૂપીઓ બેસે છે, તો ૨૪ રૂપીઆમાં કેટલા ખમીસ શીવડાવશે ?

(૧૮) દરરોજ અડધોરોર અનાજ ખાઉં તો ૩૯ રોર અનાજ કેટલા દિવસ ચાલે ?

(૧૯) ૪૯ સોપારી છે, તેના અડધા અડધા કેટલા કકડા થશે ?

(૨૦) ૪૬ અડધા રૂપીઆના આખા રૂપીઆ કેટલા આવશે ?

(૨૧) ૩૬ ગજ લુગડામાંથી અડધા અડધા ગજના કેટલા રૂબાલ થશે ?

(૨૨) કેટલા અડધા હોય તો તેના આખા પ્રેરપ્રેર થાય ?

(જ. ૨. ૪, ૬. છત્યાદિ)

(૨૩) દરરોજના ૦ા રૂપીઆ લેખે ૧૮ માણસને ૯ દિવસના કેટલા રૂપીઆ આપવા પડશે ?

(૨૪) ૦ા આનાની એક પેન્સિસ તો રૂપીઆની કેટલી ?

(૨૫) ૧૭ પેનના ૮ા પૈસા તો ૬૮ પેનનું શું આપવું ?

મનોમત્ન ૪. દોહાના આંકનો ઉપયોગ.

- (૧) એક ને અડધો મળી કેટલા થાય ?
- (૨) અડધો ને એક મળી કેટલા થાય ?
- (૩) કેટલા અડધા કાગળ હોય તો દોહ કાગળ થાય ?
- (૪) અડધો કેટલીવાર બંધાએ તો દોહ થાય ?
- (૫) દોહ કાગળમાંથી અડધો કાગળ કેટલા છોકરાને આપાય ?
- (૬) દોહમાં પોણો કેટલીવાર ? દોહમાં અડધો કેટલીવાર ?
- (૭) બાા કેટલીવાર બંધાએ તો દોહ થાય ?
- (૮) દોહ રૂપીઓ હતો તેમાં દોહ ઉમેરીએ તો કેટલા થાય ?
- (૯) ત્રણ લાડુમાંથી દોહ લાડુ આધો તો કેટલા રચા ?
- (૧૦) મારી પાસે બા રૂપીઓ છે, તેમાં શું ઉમેરું તો દોહ થાય ?
- (૧૧) દોહાની બેકીની પલાખી બોલો. દોહાની એકની પલાખી લખો.
- (૧૨) ૫૭×૧૧, ૬૮×૧૧, ૬૫×૧૧, ૬૭×૧૧, ૭૦૦×૧૧. કેટલા ?
- (૧૩) સાડાતેરમાં દોહ દોહ ઉમેરી ૧૦૦૧ સુધી લખો.
- (૧૪) એક તામડામાં દોહ મધ્ય દૂધ થાય તો ૨૭ તામડામાં કેટલું મારી ?
- (૧૫) રૂપીઆની ૧૧ શેર બરરી મળે, તો ૩૭ રૂપીઆની કેટલી આવે ?
- (૧૬) એક બંડીમાં દોહ ગળ કપડું વપરાય, તો ૫૬ બંડી માટે કેટલા મળ કપડું જોઈશે ?
- (૧૭) એક આનાના દોહ શેર કરેલાં મળે, તો ૩ રૂપીઆનાં કેટલાં ?
- (૧૮) એક જળદને ૧૧ શેર અડધ જોઈએ, તો ૬૭ જળદને માટે કેટલા શેર અડધ જોઈશે ?
- (૧૯) એક લોટા ૧૧ શેરનો થાય, તો ૫૭ લોટાનું વચન કેટલું થશે ?

૨૨] મુંબઈ ઈલાકાની સાંભૂજોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા જાા આના.

- (૨૦) એક સાધુને ૧૧૧ શેર લોટ આપીએ તો ૭૯ સાધુને આપવાને
કેટલા શેર લોટ જોઈએ ?
- (૨૧) એક શેર બદામનો ૧૧૧ રૂપીઆ બેસે તો ૧૧૧ મણુ ૯ શેર
બદામનું શું બેસશે ?
- (૨૨) મણુ ધીના ૪૭ રૂપીઆ બેસે તો ૧૧૧ મણુનું શું બેસે ?
- (૨૩) એક તપેલામાંથી દોઢશેરીઆ લોટો ૬૪ વખત ભરી આપ્યો
ત્યારે કેટલું દૂધ આપ્યું ?
- (૨૪) ૬૬+૧૧૧, ૪૬+૧૧૧, ૧૦૨+૧૧૧, ૪૫+૧૧૧, ૯૯+૧૧૧, કેટલા ?
- (૨૫) ૧૧૧+૮૨૧, ૧૧૧+૪૫, ૧૧૧+૬૭૧, ૧૧૧+૭૨, કેટલા ?
- (૨૬) ૧૦૧-૧૧૧, ૬૯-૧૧૧, ૧૦૨-૧૧૧, ૧૧૨૧-૧૧૧, કેટલા ?
- (૨૭) ૨૮૧૧ મણુ દૂધમાંથી ૨૭ મણુ વપરાયું ત્યારે બાકી કેટલું રહ્યું ?
- (૨૮) ચોવીસ આખા અને ૨૪ અડધા મળીને કેટલા થાય ?
- (૨૯) કેટલીવાર દોઢ લખએ તો ૫૭ થાય ?
- (૩૦) ૫૫૧૧ માં દોઢ કેટલીવાર છે ? કેટલીવાર દોઢ લખએ તો ૫૫૧૧ થાય ?
- (૩૧) ૭૫ રૂપીઆમાંથી ૧૧૧ રૂપીઆવાળી કેટલી ટોપી આવશે ?
- (૩૨) ૪૭ છોકરા વચ્ચે ૭૦૧૧ રૂપીઆ વહેંચું તો દરેકને શું મળશે ?
- (૩૩) રોજ દોઢ શેર ખાંડ વપરાય તો ૩૭૧૧ શેર ખાંડ કેટલા
દિવસ ચાલશે ?
- (૩૪) ૧૧૧ મજ ખાદીનો રૂ. ૧ બેસે તો ૪૦૧૧ મજ ખાદીનું શું બેસે ?
- (૩૫) ૭૯૧૧ રૂપીઆમાં ૫૩ બદન લીધાં તો એકની કિંમત કેટલી પડી ?
- (૩૬) કેટલા દોઢે ૭૨ ? કેટલા દોઢું ૧૦૦૧ ? કેટલા દોઢે ૧૫૦૦ ?
- (૩૭) ૪૩૧૧ મજના તાકામાંથી ૧૧૧ મજના કેટલા રૂમાલ થાય ?
- (૩૮) રોજ ૧૧૧ રૂપીઆ વાપરું તો ૯૦ રૂપીઆ કેટલા દિવસ ચાલે ?

- (૩૯) દરેક ઊકરાને દોઢ કાગળ આપીએ તો ૩૯ કાગળ કેટલા ઊકરાને આપાય ?
- (૪૦) જોટલા અડધા તેટલાજ રૂપીઆ કેટલી વાર લઈં તો ૯૬ રૂપીઆ થાય ?
- (૪૧) દોઢ રૂપીઆની ૧ શેર હોંગ મળે તો ૩૯ શેરનું શું બેસશે ?
- (૪૨) ૪૮ માં દોઢ કેટલીવાર ઉમેરેં તો ૭૨ થાય ?
- (૪૩) ૫૭ પંચીઆના ૮૫૫ રૂપીઆ બેઠા તો એ લેખે ૭ પંચીઆનું શું આપવું પડશે ?
- (૪૪) એક માણસ દરરોજ ૧૫ રૂપીઓ કમાય તો ૧૪ માણસો ૯ દિવસમાં શું કમાશે ?
- (૪૫) ૧૫ આને શેર વેગણ મળે છે, તો ૧૫ રૂપીઆમાં કેટલા આવે ?
- (૪૬) ૩ શેર દૂધીના ૪૫ આના તો ૧૫૫ મણ દૂધીનું શું આપવું ?

મનોચત્ર પ. અઢીઆના આંકનો ઉપયોગ.

- (૧) બે ને અડધો કેટલા ? દોઢ ને એક કેટલા ?
- (૨) દોઢમાં શું ઉમેરીએ તો ૨૫ થાય ?
- (૩) અઢીઆની બેઝીની ને ચોઝીની પલાખી લખો.
- (૪) ૪૭૫+૨૫, ૬૭૫+૨૫, ૧૫+૨૫, ૧૦૨૫+૨૫, ૧૮૦+૨૫ કેટલા ?
- (૫) ૨૫+૮૫, ૨૫+૭૨૫, ૨૫+૪૭૫, ૨૫+૨૦૫, ૨૫+૧૦૦, કેટલા ?
- (૬) ૧૯૨૫-૨૫, ૧૦૫-૨૫, ૧૦૦-૨૫, ૨૧૦-૨૫, કેટલા ?
- (૭) ૧૯૭-૧૮૭. ૧૬૭-૧૬૫: ૧૦૦-૯૭૫ કેટલા ?
- (૮) ૪૭×૨૫, ૭૯×૨૫, ૮૭×૨૫, ૨૯×૨૫, ૮૨×૨૫ કેટલા ?
- (૯) અઢીમાં અઢી ઉમેરી ૧૦૦ સુધી બોલો.

૨૪] હિં દુસ્તાનની સાઠ બૂજોળની પ્રશ્નોત્તરમળા ચાર આના.

(૧૦) એક પડામાં ૨૫ શેર ખાંડ માય તો ૨૪ પડામાં કેટલા મણ
ખાંડ મળશે !

(૧૧) ૨૫ શેર છરાનો ૧ રૂપીઆ બેસે તો ૧૫ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?

(૧૨) એક મણના રૂ. ૨૫ તો ૩૬ મણના કેટલા રૂપીઆ ?

(૧૩) રૂ. ૨૫એ શેર એકથી મળે તો ૩૫ શેરનું શું બેસે ?

(૧૪) મણ કેરીના ૨૫ રૂપીઆ બેસે તો ૪૯ મણનું શું બેસશે ?

(૧૫) એક માણસને ૨૫ રૂપીઆ આપીએ તો ૫૫ માણસને આપવા
કેટલા રૂપીઆ જોઈએ ?

(૧૬) એક તાવડીનું વજન ૨૫ મણ થાય છે, ત્યારે એવી ૮૭ તાવડીનું
વજન કેટલું થશે ?

(૧૭) મણ દૂધમાં ૨૫ શેર ચોખા નાખીએ તો ૬૩ મણ દૂધને માટે
કેટલા ચોખા જોઈએ ?

(૧૮) ૧ રૂપીઆનું ૨૫ મણ તો ૬૭૫ મણનું શું આપવું ?

(૧૯) ૨૫ શેરનો ૧ રૂપીઆ બેસે તો ૧૮ રૂપીઆનું કેટલું આવે ?

(૨૦) એક દિવસનો ખર્ચ ૨૫ રૂપીઆ થાય, તો ૭૭ દિવસમાં કેટલો
ખર્ચ થશે ?

(૨૧) ૫૪ છત્રી લેવી છે, એક છત્રીના ૨૫ રૂપીઆ બેસે છે, તો
છત્રીવાળાને કેટલા રૂપીઆ આપવા પડશે ?

(૨૨) ૨૩ રૂપીઆ તોલો સોનું મળે તો ૨૫ તોલાનું શું આપવું ?

(૨૩) એક રૂપીઆના ૨૫ શેર મરી મળે, તો ૨૫ શેરનું શું બેસશે ?

(૨૪) કેટલા અડધા હોય તો ૨૫ થાય ? અઢીમાં અડધો કેટલો વાર છે ?

(૨૫) કેટલા ૦ અઢી ? અઢીમાં ૫૫ કેટલો વાર છે ?

(૨૬) ૧ રૂપીઆનું ૨૫ શેર તો ૧૫ મણનું શું ?

ગુજરાતની સાં ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા વ્રજુ આના. [૨૫

- (૨૭) ૮૪ માથુસેની ઉભણીમાં ૨૧૦ રૂપીઆ ખરચ થયો તો દરેકને ભાગે શું આવશે ? ૫ માથુસના મળીને કેટલા રૂપીઆ થશે ?
- (૨૮) ૬૯ છોકરા વચ્ચે ૧૭૨૧ રૂપીઆ વહેંચીએ તો દરેકને શું મળશે ?
- (૨૯) કેટલા અઢીએ ૪૫ ? કેટલીવાર અઢી લાઇએ તો ૧૦૦ થાય ?
- (૩૦) ૧૦૦માં ૪૦ કેટલીવાર ? ૧૦૦માં ૨૧ કેટલીવાર ?
- (૩૧) રૂ. ૯૭૫ છે, રોજ ૨૧ રૂ. ખરચું તો કેટલા દિવસ ચાલશે ?
- (૩૨) ૨૧ આને શેર દૂધ મળે તો ૨૧ રૂપીઆમાં કેટલું આવશે ?
- (૩૩) ૫૭૧ રૂપીઆમાં ૨૧ તોલા સોનું આપ્યું ત્યારે તોલાનો ભાવ શો ?
- (૩૪) ૨૭ માથુસ છે, અને ૬૭૫ રૂપીઆ છે, તો દરેક માથુસને શું મળશે ?
- (૩૫) શેર હીમના ૨૧ રૂપીઆ પડે તો ૪૫ રૂપીઆમાં કેટલી આવશે ?
- (૩૬) રૂ. ૧૦૦માંથી અઢી અઢી રૂપીઆ વાળી કેટલી ચોપડી આવશે ?
- (૩૭) એક આનાની ૨૧ શેર પાપડી મળે તો ૧ રૂપીઆની કેટલી આવશે ?
- (૩૮) ૨૧ રૂપીઆવાળી ટોપી ૧૨૧ રૂપીઆમાંથી કેટલી આવશે ?
- (૩૯) ૨૧ શેર જલેખીનો ૧ રૂપીઆ પડે તો ૭૭ રૂપીઆમાં કેટલું જલેખી આવશે ?
- (૪૦) દરરોજ ૨૧ આનાનું દૂધ વપરાય છે, મેં દૂધવાળાને રૂ. ૧૦ આપ્યા ત્યારે કેટલા દિવસ દૂધ લીધું હશે ?

મનોમત્ત દ. પાયાના આંકનો ઉપયોગ.

- (૧) એક લાડુના ચાર સરખા ભાગ પાડીએ તો દરેક ભાગ કેટલો કહેવાય
- (૨) ચાર ૦ એકઠા કરીએ તો આપ્યા કેટલા થાય ?
- (૩) ૦૧ એ અડધાનો કેટલામો ભાગ ? આપાનો કેટલામો ભાગ ?

૨૬] સુરત જિલ્લાનો નકશો પાંચ આના.

- (૪) ૧ માં ૦, ૦ કમેરી ૧૬૫૫ સુધી બોલો.
- (૫) ૧૭+૦ ૨૩+૦, ૨૮+૦ ૨૮+૦+૦ કેટલા ?
- (૬) ૪૬, ૫૬, ૬૬, ૭૬, ૮૬, ૯૬, ૫૦, ૬૦, ૭૦, ૮૦.
૯૦, અને ૧૦૦માં ૦ ઓછો તે કેટલા કહેવાય ?
- (૭) ૨૫માંથી ૦, ૦ બાદ કરી ૯૫૫ સુધી બોલો.
- (૮) ૬૯૫, ૭૫, ૭૮૫, ૫૭૫, ૭૬૫, ૪૯૫, શબ્દમાં લખો.
- (૯) પાયાની અચ્ચારની પસાખી બોલો.
- (૧૦) પાયાની અચ્ચારની અને અર્ધાની બળ્બેની પસાખી લખો.
- (૧૧) ૪૬x૦; ૫૭x૦; ૪૩x૦; ૭૬x૦; ૬૭x૦ કેટલા ?
- (૧૨) ૬૬, ૭૩, ૭૭, ૪૭, ૩૭, ૫૫, ૭૬, ૫૭, ૮૬, ૮૩, ૬૭,
૯૩, ૪૬, ૪૩, ૪૬, ૬૧, ૬૩, ૩૧, ૫૧, ૭, અડધા
રૂપીઆના આખા રૂપીઆ કેટલા ? પાવલીના કેટલા રૂપીઆ ?
- (૧૩) ૪૦૦ ગજ, ૮૦ ગજ, ૯૦ ગજ, ૬૦૦ ગજ, અને ૭૦ ગજ-
માંથી અડધા ગજના કેટલા રૂમાલ થાય ? ૦ ગજના કેટલા થાય ?
- (૧૪) ૫૬, ૬૩, ૬૦, ૮૫, ૯૩, ૭૦૦ અડધા રૂપીઆના આખા
રૂપીઆ કેટલા આવે ? પાવલીઓ કેટલી આવે ?
- (૧૫) ૯ રૂપીઆના પાવલા કેટલા ? ૩૬ પાવલાના રૂપીઆ કેટલા ?
- (૧૬) મારી પાસે ૧૭ અડધા છે, તેની પાવલી કેટલી આવશે ?
- (૧૭) કેટલીવાર ૦ રૂપીઓ લખ્યો તો ૧૬ રૂપીઆ થાય ?
- (૧૮) ૧૭, ૫૫, ૨૩, ૧૪ અને ૩૫ને પાચે ભાગીએ તો શું આવે ?
- (૧૯) ૨૩ શબ્દો નક્કો ૫૫૫ રૂપીઆ આપ્યા તો કેટલે શું મળશે ?
- (૨૦) કેટલી વખત ૦ મહુ લખ્યો તો ૧૬, ૨૨, ૧૭, ૧૩ અને
૨૦ મહુ થાય ?

આળપોથીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” એ આના. [૨૭

- (૨૧) ૩૯, ૨૨, ૧૭ ગળ લુગડામાંથી અડધા ગળના કેટલા કકડા થાય ? ૦ ગળના કેટલા થાય ?
- (૨૨) કેટલીવાર ૦ કાગળ લઈં તો ૧૬, ૧૮, ૧૦. ૨૩, ૨૧, આખા કાગળ થાય ?
- (૨૩) ૧૮ વખત ૦ રૂપીઓ લઈં તો કેટલા રૂપીઆ થાય ? સાડા ચાર રૂપીઆની પાવલી કેટલી ? ૧૮ને ૦ ગુણીએ તો શું આવે ?
- (૨૪) ૧૪ રૂપીઆની પાવલી કેટલી ? કેટલી પાવલીઓ હોય તો ૧૪ રૂપીઆ થાય ?
- (૨૫) રોજ ૦ કાગળ વાપરીએ તો ૨૫ દિવસમાં કેટલા કાગળ વપરાય ? ૨૩ કાગળ હોય તો કેટલા દિવસ આવે ?
- (૨૬) એક પૈસાના ૦ ચૌર બીંડા મળે તો ૧૧ રૂપીઆના કેટલા આવશે ?
- (૨૭) ૮ આનાની ૩૨ પેન તો ૧ રૂપીઆની કેટલી ?

અનોચત્ત ૭. નાણાંની ધાતનો ઉપયોગ.

- (૧) એક રૂપીઆના અડધા કેટલા ? પાવલી કેટલી ? બેઆની કેટલી ? આની કેટલી ? ઢ્યુ કેટલા ? પૈસા કેટલા ? પાછ કેટલી ?
- (૨) રૂપીઓ કોની કોની બરોબર છે ? શું શું આપવાથી રૂપીઓ મળે ?
- (૩) ૧૬ ઢ્યુ; ૫૨ પૈસા; ૩૨ બેઆની; ૧૧૨ આના; ૬૪ પાવલી; ૭૨ પાછ; અને ૬૪ અડધાની કિંમત કહો.
- (૪) તાંબાના સિક્કા મળાવો. રૂપાના કયા કયા સિક્કા છે ?
- (૫) એક રૂપીઆમાં મે પૈસા ઓછા છે, ત્યારે કેટલા આના હશે ?
- (૬) પાવલીમાંથી શું અસ્ત્યુ તો ૯ પૈસા રહે ?
- (૭) ૪ આનામાં કેટલા આના ઉમેરું તો રૂપીઓ થાય ? -

૨૮] પહેલી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” અઢી આના.

- (૯) ૧ અડધો, ૧ પાવલી, ૧ બેઆની, ૧ આની છે તેમાં કેટલા પૈસા નાખું તો એક રૂપીઆ થાય ?
- (૯) એક આનાની ૧૨ પાછ તો ૪ આનાની કેટલી ? પાવલાની કેટલી ? અડધાની કેટલી ? નીકલના સિક્કા ગણાવો.
- (૧૦) ૯, ૬, ૭, અને ૩ આનાની પાછ કેટલી ? પૈસા કેટલા ?
- (૧૧) એક રૂપીઆના ૧૬ આના તો ૩ રૂપીઆના કેટલા આના ?
- (૧૨) ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭, ૮, અને ૯ રૂપીઆના આના કેટલા ?
- (૧૩) ૮ આનાની પાછ કેટલી ? અડધા રૂપીઆની આની કેટલી ?
- (૧૪) ૧૨ રૂપીઆના અડધા કેટલા ? પાવલી કેટલી ? બેઆની કેટલી ?
- (૧૫) ૧૮ આનાના પૈસા કેટલા ? ઢાંચુ કેટલા ? હોઠ પાછ કેટલી ?
- (૧૬) પાંચ આના ને ત્રણ પૈસા; બે આના ને બે પૈસા; આઠ આના ને એક પૈસાની પાછ કેટલી ?
- (૧૭) બે પૈસાની એક પેનશીસ મળે છે, ૧૧ રૂપીઆની કેટલી આવે ?
- (૧૮) પાંચ રૂપીઆની બેઆનીમાં એક બેઆની ઝોછી છે, ત્યારે બેઆનીઓ કેટલી હશે ?
- (૧૯) અડધા રૂપીઆમાંથી બે પૈસાના પાન, ૧ આનાની સોપારી, ઢાંચુની પાપડી અને ૨ આનાના મગરા લીધા હવે મારી પાસે શું રહ્યું ?
- (૨૦) દુકાનદારને એક રૂપીઆ આપ્યો. તેણે મને ૧ અડધો, ૧ આની ને ૩ પાછ પાછી આપી ત્યારે મેં કેટલાનો સોદો લીધો હશે ?
- (૨૧) ૧૧૨, ૧૨૮, ૯૬, ૮૦, ૧૪૪, ૪૮, ૩૨ અને ૬૪ આનાના રૂપીઆ કેટલા ? અને અડધા કેટલા ?

બીજી ચોપડીનો " ડિક્ટેશન શિક્ષક " ત્રણ આના. [૨૯

- (૨૨) ૬૪, ૭૨, ૫૬, ૩૧, ૪૮, ૫૨, ૭૬ અને ૮૦ પાવલીના રૂપીઆ કેટલા? અડધા કેટલા?
- (૨૩) ૨૪, ૩૬, ૭૨, ૧૦૮, ૪૮, ૯૬ અને ૬૦ પાઈના આના કેટલા? અને પૈસા-કેટલા?
- (૨૪) ૧૪૪ આનાના કેટલા રૂપીઆ આવે? અડધા કેટલા આવે?
- (૨૫) ૭૪, ૬૭, ૩૫ અને ૬૩ પૈસાના આના કેટલા?
- (૨૬) રોજ પાવલી ખરચું તો ૫ રૂપીઆ કેટલા દિવસ ચાલે?
- (૨૭) ૧૨ શેરના ત્રણ આના બેસે તો શેરનું શું આપવું?
- (૨૮) ૧૫, ૧૭, ૮, ૧૨, ૧૪, ૧૬ અને ૧૫ અડધાની ૫ વલી કેટલી? બેઆની કેટલી? રૂપીઆ કેટલા?
- (૨૯) પાંચ બેઆનીના પૈસા કેટલા? અધેલા કેટલા?
- (૩૦) ૧૨ અડધા, ૪ પાવલી, અને ૬૪ બેઆની આપું તો કેટલા રૂપીઆ મળે?
- (૩૧) રોજ બેઆના ખરચું તો ૧૬ દિવસ ચાલે એટલા રૂપીઆ છે, ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હશે?
- (૩૨) એક આનાના ૧૭ બોરીઆં મળે તો અડધા રૂપીઆના કેટલાં મળશે? અને જો ૧૫૩ બોરીઆં લેવાં હોય તો શું આપવું?
- (૩૩) ત્રણ પાનની ૧ પાઈ બેસે તો દોઢ આનાના કેટલાં પાન આવશે? ને જો ૭૨ પાન લેવાં હોય તો શું આપવું?
- (૩૪) બેઆનાના પાંચ જમરણ મળે તો ૧ રૂપીઆના કેટલાં આવશે? અને જો ૨૦ જમરણ લેવાં હોય તો શું આપવું?
- (૩૫) ૧૩૦ રૂપીઆ હોય તો પાંચ રૂપીઆવાળી નોટ કેટલી આવે? ૧૦ રૂપીઆવાળી કેટલી નોટ મળે?

૩૦] ત્રીજી ચોપડીનો “ ડિક્ટેશન શિક્ષક ” ત્રણ આના

- (૩૬) મે આનાના બેર વધારે મળે કે ૧૫ પૈસાના ?
 (૩૭) એક આનાની ૧૨ પેન મળે તો પાંચ પાછની કેટલી આવે ?
 અને જો ૭ પેન લેવી હોય તો શું આપશું ?
 (૩૮) ૩પીઆના ૧૬ શેર વેગણ મળે તો ત્રણ આનાનાં કેટલાં ?
 (૩૯) એક ૩પીઆની ૪ શેર કરી મળે તો ૧ શેરનું શું બેસે ?

મનોચત્ન ૮ પરચુરણ હિસાબ.

- (૧) ૧૬ કરીમાંથી ૧૨ બગડી ગઈ તો સારી કેટલી રહી ?
 (૨) ૧૫૭ ૩પીઆમાં ૯ ૩પીઆ ઉમેરીએ તો કેટલા ૩પીઆ થાય ?
 (૩) એક આનાવાળી ૧૧૨ ટિકિટ લીધી ને દસ ૩પીઆની નોટ આપી તો મને પાછું મને શું મળશે ?
 (૪) ૨૪ માં કેટલા ઉમેરે તો ૭૨ થાય ?
 (૫) ૧૩૯ ૩પીઆમાંથી દસ ૩પીઆવાળી નોટો લેતા હ ૩પીઆ વધ્યા ત્યારે કેટલી નોટો લીધી હશે ?
 (૬) ૧૨૪ ૩પીઆમાંથી ૫ ૩પીઆવાળી કેટલી નોટ આવે અને કેટલા ૩પીઆ વધે ?
 (૭) મે આનાની ૨૯ ટિકિટ મળે તો એક ૩પીઆની કેટલી ?
 (૮) એક બકરી દરરોજ દોઢ શેર દૂધ આપે તો તેની ૬૭ બકરી કેટલું દૂધ આપશે ?
 (૯) એક ટોપીનો ૦૮ ૩પીઆ તો ૭૯ ટોપીઓના કેટલા ૩પીઆ ?
 (૧૦) દરેક ઊકરાને ૦૧ શેર દૂધ આપતાં ૮૬ ઊકરાને પાવને માટે કેટલું દૂધ જોઈએ ?

- (૧૧) એક છોકરા અડધો લાડુ ખાતો તો ૯૭ છોકરા કેટલા લાડુ ખાશે ? ૧૫ લાડુ કેટલા છોકરાને પહોંચશે ?
- (૧૨) ૨૬ શેરના નવટાંક કેટલા ? પાશર કેટલા ? અચ્છર કેટલા ?
- (૧૩) એક માથ ૯ શેર દૂધ આવે તો તેવી ૨૫ ગાયો કેટલું દૂધ આપશે ? અઢી હજાર એટલે કેટલા સો ?
- (૧૪) ૨૭ અડધના રૂપીઆ કેટલા ? પાવલી કેટલી ? બેઆની કેટલી ?
- (૧૫) પાંચ રૂપીઆવાળી ૨૬ નોટના કેટલા રૂપીઆ આવે ?
- (૧૬) એક ધડિઆળના ૨૦ રૂપીઆ બેસે તો એ કેબે પોણાસો ધડિઆળનું શું બેસે ?
- (૧૭) એક છત્રીનો દોઢ રૂપીઆ બેસે તો ૫૭ છત્રીનું શું આપવું ?
- (૧૮) એક ધડિઆળના ૮ રૂપીઆ બેસે તો ૨૮ ધડિઆળનું શું બેસે ?
- (૧૯) ૪૪ રૂપીઆનું એક મણુ લી મળે તો ૨૦ મણુનું શું ?
- (૨૦) એક આનામાં ૦૦ મણુ ભાર લઈ જવાય તો ૧૭ આનામાં કેટલો ભાર લઈ જવાય ?
- (૨૧) પૈસાવાળી ૯૬ ટિકિટ આપી, તેને બદલે ૦૦ આનાવાળી કેટલી ટિકિટ લેવી ? આનાવાળી કેટલી લેવી ?
- (૨૨) દસ દસ રૂપીઆવાળી ૨૭ નોટ ને ૫ રૂપીઆ રોકડા છે. ત્યારે બધું મળી કેટલા સો રૂપીઆ હશે ?
- (૨૩) એક રૂપીઆની ૨૦ શેર સોપારી મળે છે, અને ૨૦ રૂપીઆની શેર એલચી મળે છે ત્યારે ૧૪ શેર એલચી આપાએ તો કેટલી સોપારી મળે ?
- (૨૪) આમઆડી એક કદાકમાં ૨૭ માફલ આવે, તો ૨૪૩ માઈલ જવાને કેટલા કલાક લાગે ?

૩૨]

બીજી ચોપડીના અર્થ ચાર આના.

(૨૫) દરેક છોકરાને ૦ ૦ રૂપીઆ આપતાં ૫ રૂપીઆની નોટમાંથી કેટલા છોકરાને અપાશે ?

(૨૬) સાડીસો, પોણીસો, પોણેસો, અડીસો અને દોઢસો આંકડામાં લખો.

(૨૭) ૯૯૯ અને ૭૫ શબ્દમાં લખો.

(૨૮) ૧૪૫ આનામાંથી કેટલા રૂપીઆ આવે અને બાકી કેટલા આના રહે તે કહો. ૨૫૦ એટલે કેટલા હજાર ?

(૨૯) એક ચોપડીના ૨૧ રૂપીઆ બેસે તો ૧૦૦ રૂપીઆમાંથી કેટલી ચોપડી આવશે ? ૦૧૧ હજાર એટલે કેટલા સો ?

(૩૦) કેટલા દોઢે ૪૨ ? કેટલા પોણે ૪૨ ? કેટલા ૬ ૪૨ ?

(૩૧) ૧૯૨ ફેરીમાં ૨૪ ફેરી ઉમેરી તો કેટલી ફેરી થઈ ?

(૩૨) ૨૦૭ છોકરામાંથી ૨૩ ગાય તો કેટલા રહે ?

(૩૩) ૨૬૧ પેનો ૯ છોકરાને સરખે ભાગે આપતાં દરેકને કેટલી આવે ? સાડી સાતસો એટલે કેટલા હજાર ?

(૩૪) એક તાગાની કિંમત ૧૧ રૂપીઆ બેસે તો ૧૮ રૂપીઆમાંથી કેટલાં તાગાં આવે ?

(૩૫) ૨૮ રૂપીઆની ૧૧૨ સ્લેટ લીધી તો એ હિસાબે એક રૂપીઆની કેટલી સ્લેટ પડી ? અને એક સ્લેટનું શું પડ્યું ?

(૩૬) એક શાલના ૨૭ રૂપીઆ પડે તો એ લેખે ૧૬૨ રૂપીઆમાંથી કેટલી શાલ આવશે ?

(૩૭) ૭૫ રૂપીઆ, ૫૦ છોકરાઓને વહેંચીએ તો દરેકને શું મળશે ?

(૩૮) ૪૨ ગજ દોરડામાંથી ૧૧ ગજના કેટલા કટકા થાય ?

(૩૯) એક ટોપીના ૨૧ રૂપીઆ લેખે ૧૨૦ રૂપીઆમાંથી કેટલી ટોપીઓ આવશે ?

- (૪૦) ૨૥ મણુ ધીના ૬૭૫ રૂપીઆ પડે તો એક મણુનું શું ?
- (૪૧) ૧૦૨૥ રૂપીઆમાં ૨૥ મણુ ધી આવ્યું તો ૪૧ રૂપીઆમાં કેટલું આવશે ?
- (૪૨) એક મણુર ૨૥ મણુ વજન ઉપાડે, તો ૭૨૥ મણુ વજનને માટે કેટલા મણુર જોઈએ ?
- (૪૩) કેટલા છકાઉર, કેટલા ચોકાઉર, કેટલા તરી ઉર ?
- (૪૪) કેટલા પોણે ઉર ? કેટલા દોઢે ઉર ? કેટલા નવા ઉર ?
- (૪૫) જે દરેક માણસને ત્રણ ત્રણ રૂપીઆ આપું તો ૯૬ રૂપીઆમાંથી કેટલા માણસને અપાશે ? જે ચાર ચાર; બેઝે; છ છ; આઠ આઠ; બાર બાર; સોળ સોળ, અને ચોવીસ ચોવીસ રૂપીઆ આપું તો કેટલા માણસને અપાય ?
- (૪૬) ૪૮ છોકરામાંથી બાર બારની ૪ હાર કરવાને અહલે ત્રણ ત્રણની, છ છની, આઠ આઠની, સોળ સોળની, અને ચોવીસ ચોવીસની કેટલી હાર થશે ?
- (૪૭) ૨૦૫ રૂપીઆમાંથી ૨૥ રૂપીઆનાં કેટલી ચોપડી આવશે ?
- (૪૮) મારા ઘરમાં ૩૫ શેર ખડું છે, જે મારે ૭૦ દિવસ ચલાવવા હોય તો દરરોજ કેટલા વાપરવા ?
- (૪૯) ૫૬૨ ઘન ફોટોસો એમ કયા કયા પત્રાખામાં ફોટોસો આવશે ?
- (૫૦) ૨૯ કોથળામાં ૧૪૫ મણુ અનાજ ભરાય તો ૭ કોથળામાં કેટલા મણુ ભરાય ?
- (૫૧) ૯ પૈસાની ૧૮ પેન તો ૦૧ રૂપીઆની કેટલી ?
- (૫૨) ૧૨ સ્ટીકનો ૦૧ રૂપીઆ તો ૨૮ આનાની કેટલી ?
- (૫૩) ૧૪૪ કેળાંતો ૧ રૂપીઆ ૨ આના તો ૫૪ કેળાંનું શું ?
- (૫૪) ૧૥ મણુ ધીના ૬૭૫ રૂપીઆ તો ૧ મણુનું શું ?

૩૪] બીબા ધોરણ માટે અંકગણિતનાં મનોચત્ત પાંચ આના.

- (૫૫) ૨૧ છોકરાનાં ૮ હારો છે તેમાંથી ૨૮ છોકરાની કેટલી હારો થશે?
- (૫૬) એક રૂપીઆ વહેંચતાં દરેક છોકરાને ૮ પાઇ મળી ત્યારે છોકરાં કેટલા હશે?
- (૫૭) પાંચ રૂપીઆવાળી ૭૮ નોટના કેટલા રૂપીઆ આવશે?
- (૫૮) ૨૮ રૂપીઆની બેઆની કેટલી?
- (૫૯) ૩૦ રૂપીઆવાળી ૪ ખુરસી આપી તેના બદલામાં ૧૨ રૂપીઆવાળા કેટલા રૂડેલો લેવા?
- (૬૦) ૨૫ રૂપીઆની ૭ ઢગલી કરવામાં ૨૫ રૂપીઆ ખૂટે છે ત્યારે કેટલા રૂપીઆ હશે?
- (૬૧) ૭ મહીનાના પગારના પોણી ત્રણસો આપ્યા ત્યારે એક મહીનાનો પગાર કેટલો મળ્યો હશે?
- (૬૨) ૬૪ દોઢપાઇના કેટલા રૂપીઆ આવશે?
- (૬૩) ૧૨૦ પાવલીના રૂપીઆ કેટલા?
- (૬૪) ૧૪૪ કેળાંતો ૧૧ રૂપીઆ બેઠો તો ૧૮ કેળાનું શું બેસશે?
- (૬૫) ૧૬ રૂપીઆમાં ૮૦ ફેરી આવે તો ૬૪ રૂપીઆમાં કેટલી આવશે?
- (૬૬) ૪૦ રૂપીઆના કેટલા આના આવશે?
- (૬૭) ૨૧ પૈસાની ૧૦૫ ટીકડી તો ૨૯ પૈસાની કેટલી?
- (૬૮) ૨૭ ખુરસીના ૧૮૯ રૂપીઆ તો ૧૮૨ રૂપીઆની કેટલી ખુરસી આવશે?
- (૬૯) ૧૭૫ રૂપીઆમાંથી ૦૧૧ રૂપીઆ કેટલાને અપાય? ૧૭૫ રૂપીઆના અડધા કેટલા?
- (૭૦) ૧૭ માણસ જમાડતાં ૮૧૧ રૂપીઆ ખર્ચ થાય તો ૭૯ માણસ જમાડતાં કેટલા રૂપીઆ ખર્ચ થશે?

ખીબ ધોરણનો “ મુખજલિત શિક્ષક ” અઢી આના. [૩૫

- (૭૧) ૪ કલાકમાં ૮ પાનાં વંચાય તો ૧૩ પાનાં વંચતા કેટલો વખત લાગશે ?
- (૭૨) ૨૭ દિવસમાં ૧૩૫ રૂપીઆ ખરચ થયો તો ૧૫ રૂપીઆ કેટલા દિવસ ચાલશે ?
- (૭૩) ૧ પેન્સિલનો ૦૫ આનો બેસે તો ૨૫ રૂપીઆની કેટલી આવશે ?
- (૭૪) ૮ પળી બરવાથી ૨ શેર દૂધ થાય તો ૮૦ પળી બરવાથી કેટલા મથુ દૂધ થશે ?
- (૭૫) ૭ શેર કંટોળાના રૂ. ૧૫૫૫ તો ૧ મથુનું શું ?
- (૭૬) ચારઆનાવાળી ૭ ફેરી, બે આનાવાળાં ૮ દાડમ લીધાં ને દશ રૂપીઆની નોટ આપી ત્યારે કેટલા રૂપીઆ પાછા મળશે ?
- ૧ ૧૮ રૂપીઆનું ૧૨ મથુ તો ૨૫૫૫ રૂપીઆનું કેટલું ?
- ૧૭ મથુના ૨૫૫૫ રૂપીઆ તો ૧૨ મથુનું શું ?
- ૭૬) ૨૫૫૫ રૂપીઆમાં ૧૭ મથુ તો ૧૨ મથુનું શું ?
- (૮૦) ૧૨ મથુના ૧૮ રૂપીઆ તો ૧૭ મથુનું શું ?
- (૮૧) ૧૫ આનાનું ૪૫ શેર તો ૭ આનાનું કેટલું ?
- (૮૨) ૭ મથુના ૩૦ રૂપીઆ તો ૨૮ મથુનું શું ?
- (૮૩) ૨૧ આનાનું ૭ શેર તો સવાપાંચ રૂપીઆનું કેટલું ?
- (૮૪) ૮ માથુસ જમાડતાં ૫ રૂપીઆ ખરચ થાય તો ૮૦ રૂપીઆમાં કેટલાં માથુસ જમશે ?
- (૮૫) ૧૨ માથુસ ૧૮ રૂપીઆ કમાય તો ૨૩ માથુસ શું કમાય ?
- (૮૬) ૭૫૫ કલાકમાં ૩૧ માથુસ જવાય, તો ૪૨ માથુસ જવાને કેટલો વખત લાગશે ?
- (૮૭) રૂ. ૨૫૦૦નું ૧૦ મથુ તો ૮ મથુનું શું ?

કર્મ પહેલાં ધોરણનો “ભૂગોળ શિક્ષક” ૧૧૧ આના.

(૮૮) ૨ આના ૧૧ સેર તો ૩. ૧ તું કેટલું ?

(૮૯) ૨૧૬ રૂપિયા ૮ માસ આલે તો ૭ માસમાં કેટલા રૂ. જોઈએ ?

(૯૦) ૨૦ કનકવાનો રૂ. ૧૧ તો ૩૫ કનકવાનું શું ?

(૯૧) ૫ રૂપિયા મણની ૧૫ મણ મેથી આપીને ૩ રૂપિયા મણની કેટલી રાઈ લેવી.

(૯૨) ૫ પૈસાના બેર લીધાં, ૭ પૈસા મારા બાઈએ આપ્યા ત્યારે મારી પાસે ૧૦ પૈસા થયા તો પહેલાં કેટલા પૈસા હશે.

(૯૩) પૈસાના ૮ લેખે મેં કેટલાક પૈસાના જમરણ લીધાં અને તે બધાં પૈસાનાં ૭ લેખે વેચી નાખ્યા, જેથી મને ૧૬ પૈસા ઉપજ્યા ત્યારે મેં કેટલા જમરણ લીધાં હશે અને કેટલા પૈસા આપ્યા હશે ?

મહેરબાન કાઠિઆવાડના એજન્ટ હુ ધ મવર્નર સાહેબ બહાદુરે હુકમ નં. ૪૧૧૭ તા. ૨૬-૭-૧૫થી

—:સુરત જિલ્લાનો:—

➤ “ભૂગોળ શિક્ષક” ≡

એજન્ટની સર્વ સુલેખાં લાયબેરી મારે મંજુર કરે

લીબ લેરન્ટી સુપરિસન્ટની પ્રેરનાતરમાળા તથા આન

લીબ લેરન્ટી મારે અનુમતિનાં મનોપત્ર પાંચ આન

લીબ લેરન્ટી “ભૂગોળ શિક્ષક” તથા આન

